

В. І. Голєв,
*студент V курсу 7 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ВИПРАВНІ РОБОТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ

В Україні розгортається широкий процес реформування кримінально-виконавчої системи. Це й переформатування системи органів, на які покладено функції з реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, прийняття інноваційних законів, що забезпечать існування і функціонування в Україні нових інститутів кримінально-виконавчої системи, а також багато інших змін. У час, коли країна намагається відійти від пострадянського минулого в бік демократизації суспільства та євроінтеграції, такі зміни не викликають подиву. З огляду на це доречно було б звернути увагу й на дещо застарілі елементи у кримінально-виконавчому праві. Зокрема, мова йде про зміст покарання у виді виправних робіт на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи України.

Дослідженням інституту покарання у виді виправних робіт займалися багато науковців, серед них: А. Іванова, В. Богданов, І. Бушуєв, В. Гуськов, О. Міхлін, М. Стручков, І. Шмаров, О. Ткачова та ін. Деякі з них досліджували це питання з точки зору ще радянських часів, а отже, навряд чи відбивають теперішні реалії цього виду покарання. У 1990–1991 рр. виправні роботи були застосовані до 21–22 % засуджених, а сьогодні, за даними аналізу здійснення судочинства офіційного сайту Верховного Суду України, цей вид покарання застосовано до 0,2 % засуджених. Надане А. Івановою і С. Бондар визначення, що виправні роботи – це покарання, пов'язане з виправно-трудовим впливом на засудженого, точно відображає зміст покарання у минулому [3, с. 13].

За раніше чинним законодавством на адміністрацію підприємств, установ, організацій, у яких працює засуджений до виправних робіт, покладалися, зокрема: обов'язок доведення вироку до відома членів трудового колективу; контроль за поведінкою засудженого; участь у проведенні з ним виховної роботи; трудове виховання засудженого у душі добросовісного ставлення до праці, дотримання трудової і державної дисципліни. Це підвищувало його виховний вплив, створювало атмосферу

нетерпимості і загального осуду злочину і злочинця, формуванню громадської думки, підвищенню авторитету суду, мобілізації громадськості на боротьбу зі злочинністю, усуненню причин і умов, що сприяли вчиненню злочину, дозволяло краще організувати і проводити із засудженими виховну роботу тощо [2, с. 235]. Форми такої участі у проведенні виховної роботи із засудженими були різноманітні: індивідуальні і групові бесіди, виступи на зборах колективів працівників, профспілкових зборах тощо.

Якщо ж звернутися до Кримінального кодексу України (далі – КК України), то, на жаль, ми не знайдемо визначення поняття «виправні роботи». Зазначається лише строк відбування, розміри відрахувань із заробітної плати, а також місце відбування [4, с. 43]. Звернувшись до кримінально-виконавчого законодавства і проаналізувавши положення гл. 9 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі КВК України) «Виконання покарання у виді виправних робіт», можна дійти висновку, що обмеження прав засудженого зводяться до сфери майнових і трудових правовідносин. Зокрема, мова йде про відрахування із заробітку та деякі нюанси щодо обов'язкового працевлаштування, зміни місця роботи, сумлінного ставлення до праці тощо. Мабуть, саме в цих нюансах і має відобразитися сутність покарання у виді виправних робіт, або хоча б його відмінність від того ж штрафу [1].

Детальне вивчення умов і порядку відбування покарання викликає деякі запитання, наприклад, щодо вимоги «сумлінного ставлення до праці», яку кожен працівник усвідомлює як свій обов'язок, і не важливо, засуджений він чи є законслухняною особою. Час відбування покарання взагалі зараховується в загальний стаж роботи. Суттєвим є обмеження щодо зміни місця роботи, але і це можливо за погодженням із відповідним органом. Одним із основних вважається обов'язок працевлаштуватися, а як бути з тими, хто вже працює? Виходить, що це покарання дещо втрачає у своєму змісті, якщо застосовується до вже працюючих осіб. Звісно, не забуваємо про відрахування із заробітної плати, але в такому разі покарання більше схоже на штраф у розстрочку (хоча за ієрархією виправні роботи мають бути суворішим покаранням, аніж штраф). Мова йде про те, що виправно-трудоий вплив (який відзначала та ж А. Іванова) навряд чи у достатній мірі має місце при виконанні виправних робіт сьогодні. Мабуть, у зв'язку із цим і спостерігається таке падіння відсотку застосування цього виду покарання.

Зважаючи на вищевикладене, доречним було б запровадити необхідні зміни, а надто під час активного реформування кримінально-виконавчої системи. Одним із шляхів відродження в Україні такого виду покарання, як виправні роботи, вбачається законодавче закріплення виправно-виховної частини цього виду покарання. Наприклад, через

покладення на новостворений орган з питань пробації обов'язків щодо проведення виховних заходів, того ж забезпечення формування громадської думки щодо засуджених до виправних робіт, а також вжиття заходів щодо усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину саме в контексті виконання виправних робіт.

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Кримінально-виконавчий кодекс України [Електронний ресурс]: // Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV-ВР. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
2. Ткачова О. В. Щодо змісту виправних робіт на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи / О. В. Ткачова // Вісник Академії правових наук України. – 4 (39). – 2004. – 235 с.
3. Иванова А. Практика назначения и исполнения наказания в виде исправительных работ без лишения свободы / А. Иванова, С. Бондарь // Сов. юстиция. – 1984. – № 22. – С. 13–14
4. Ткачова О. В. Виконання покарань у виді виправних і громадських робіт: монографія / О. В. Ткачова. – Харків: Право, 2010. – 43 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.